Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Juan Bautista Aizpurua Ormaetxea

Andoain, Gipuzkoa (1936)

Aurkibidea

Biografia

Aita eta ama andoaindarrak zituen eta bera ere Andoainen jaio zen. Zumea kalean bizi ziren eta gerra hasi eta egun gutxitara jaio zenez, bera bataiatzeko Udaletxe aurreko mitineko jende artetik pasa izan behar omen zuten elizara joateko. Andoaingo txistulari familiakoa da Juan Bautista eta bera ere bandan ibilia zen. Andoainen alde batetik bestera ibili ondoren, Sorabillara joan ziren bizitzera. Mitxelinen ibili zen lanean bera.

Zintak

AND-058

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Ansa, Ainhoa
- **Data**: 2010-11-10
- **Iraupena**: 68 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Gerrak bete-betean harrapatu jaio zenean

- **Erref**: AND-058/002
- **Iraupena**: 0:03:28. **Hasi**: 00:01:05. **Bukatu**: 00:04:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Gerra hasi eta 4 egunera jaio zen Juan Bautista. Bataiatu zuten egunean, mitin baten aurretik pasa ziren elizara bidean. Joakin Bermejok bataiatu zuen Juan Bautista, gerratik ihesi joan aurretik. Gauetan, bonbatatik babesteko, ezkutatu egiten ziren eta han haur jaioberria edukitzea arriskutsua zen, negarrarekin salatu egin baitzezakeen non zeuden gainerakoak.

2. Kaletik baserrira joan zirenekoa

- **Erref**: AND-058/003
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:04:33. **Bukatu**: 00:05:47

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra garaian, jende askok egin zuen alde Andoaindik, etxe huts asko gelditu ziren. Anai-arreba gazteagoak jaio zirenerako, kale nagusian bizi ziren beraiek, etxe huts batean. Geroago, aitak lur batzuk erosi zituen, han baserria eraiki eta baserriko bizimodutik bizitzeko.

3. Armamentu-fabrikatik Michelin fabrikara

- **Erref**: AND-058/005
- **Iraupena**: 0:01:35. **Hasi**: 00:07:25. **Bukatu**: 00:09:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Ibilgailu-industria
- Ekonomia eta industria » Lantegiak » Gipuzkoako lantegiak

Laburpena:
Beti bizi izan da Andoainen. Urnieta inguruko armamentu-fabrika batean egin zuen lan 28 urtera arte; han lan-baldintza gogorrak zituzten. 1965ean, Michelinen hasi zen lanean, urtebete egon zen mekaniko-lanetan; gerora, arduradun izendatu zuten eta hala egin zuen lan erretiroa hartu zuen arte.

4. Fabrikak militarizatzeak ekarritako abantailak

- **Erref**: AND-058/006
- **Iraupena**: 0:02:00. **Hasi**: 00:09:00. **Bukatu**: 00:11:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian

Laburpena:
SAPA fabrika militarizatuta egon zen gerra garaian, eta beste hainbat lantegi ere militarizatu egin zituzten; Laborde, hala nola. Fabrika militarizatuetan sartuz gero, ez zen gerrara joan behar izaten.

5. Fabrika militarizatuetako lanaren arriskua

- **Erref**: AND-058/008
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:11:33. **Bukatu**: 00:12:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Armagintza

Laburpena:
Andoaingo fabrika militarizatuak ez ziren arriskutsuak izaten, zati mekanikoaz arduratzen baitziren; Gasteizen arriskutsuagoa zen, ordea, han betetzen baitzituzten armak bolborarekin. 14-28 urte zituela SAPAn egin zuen lan Juan Bautistak.

6. Janaria ezkutatzeagatik, dena lizundu

- **Erref**: AND-058/009
- **Iraupena**: 0:04:08. **Hasi**: 00:12:45. **Bukatu**: 00:16:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:
Umeak 14 urterekin hasten ziren lanean. Lehen behar handia zegoen: zeukatena ondo zaintzen eta erabiltzen zuten; gosea zegoen, diru gutxi... Gerra ostean, Nafarroatik etortzen zen tren txikiak estraperloko jeneroa ekartzen zuen; eta, hari esker, jendea aurrera atera zen. Behin, guardia zibilek etxea erregistratuko zuten beldur, aitak bi paretaren artean sartu zituen baba zakuak, eta jeneroa lizundu egin zitzaion, zomorroz bete zitzaion, hain zuzen ere.

7. Entregatutako jeneroa alondegian biltzen

- **Erref**: AND-058/010
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:16:53. **Bukatu**: 00:19:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Gerra ostean, baserritarrak jeneroa entregatzera behartzen zituzten. Bildutako jeneroa alondegian gordetzen zen. Behin zaku bat arto hartu nahi izan zuten alondegitik, eta orduan izandako anekdota kontatzen du.

8. Irina lortzeko oztopoak

- **Erref**: AND-058/011
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:19:12. **Bukatu**: 00:21:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Gerra ostean, artoa irin bihurtzeko oztopoak zeuden, errotak itxita baitzeuden. Baserri batzuetan, artoa ehotzeko makinak sortu zituzten. Aizarnako baserri batetik errotara irin bila joan eta esku hutsik itzuli behar izan zutenekoa kontatzen du.

9. Errotak itxi eta jendea argaldu

- **Erref**: AND-058/012
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:21:25. **Bukatu**: 00:22:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errotak kontrolatuta zeuden lehen. Gose handia zegoen orduan, eta jendea asko argaldu zen.

10. Herri-lurrak erabiltzeko aukera

- **Erref**: AND-058/014
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:23:53. **Bukatu**: 00:26:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:
Haragia kontserbatzeko, gazi-kutxa izaten zuten. Errazionamendua egon zen gerra ostean. Behin herriak erabaki zuen baserritarrei herri-lurrak erabiltzen uztea; Juan Bautistaren aitari lur zati bat tokatu zitzaion, eta han patata eta babarrun motza landatzen zituen.

11. Familia aurrera ateratzen

- **Erref**: AND-058/015
- **Iraupena**: 0:02:13. **Hasi**: 00:26:40. **Bukatu**: 00:28:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Gerra ostean, trukea ohikoa zen. 4 senide ziren beraiek, eta Juan Bautista zaharrena zen. 11 urte zituela, ama hil zitzaien. Gerora, aita berriro ezkondu eta beste alaba bat izan zuen. Anaia zaharrena zen Juan Bautista, baita etxetik kanpo lanean hasi zen lehenengoa ere. Ezkondu arte jornala etxean ematen zuen.

12. Umetako jolasak, ikasgaiak eta ohiturak

- **Erref**: AND-058/017
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:30:15. **Bukatu**: 00:32:49

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Umetan etxe inguruan jolasten zuten. Orduko jolasak eta kantak gaztelaniaz izaten ziren. La Sallen ikasi zuen, eta dena gaztelaniaz ematen zuten dotrina ezik. Komunio txikia eta handia egiten zituzten lehen. Gaur egungo bizimoduari buruzko iritzia. Lehen arropa gehiagotan janzten zen eta jende gehiagok aprobetxatzen zuen.

13. Musikarako zaletasuna familian

- **Erref**: AND-058/018
- **Iraupena**: 0:04:34. **Hasi**: 00:32:49. **Bukatu**: 00:37:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Gaztetan, goizez mendira joaten ziren eta arratsaldez pilotan ibiltzen ziren. Gerora, aitaren ordez hasi zen txistua jotzen bandan. Andoainen igandero izaten zen musika. Familiatik zetorkion Juan Bautistari musikarako zaletasuna. Musika nola ikasi zuen aipatzen du.

14. Tipleen korua eta igandetako meza osteko musika

- **Erref**: AND-058/019
- **Iraupena**: 0:03:19. **Hasi**: 00:37:23. **Bukatu**: 00:40:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Lanbideak » Udal langileak

Laburpena:
Koruan abestu zuen Juan Bautistak, "Tipleen koruan". Igandetako meza ondoren, bandarekin herrian zehar ibili ohi ziren pieza batzuk jotzen; tradizio hori nondik datorren azaltzen du. Garai batean udalaren erabakiak jakinarazteko, aguazila danborra hartuta irteten zen kalera eta erabakitakoa oihuka esaten zuen. Bandoa erdaraz izaten zen.

15. Musika eta kanpaiak Andoainen

- **Erref**: AND-058/022
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:42:29. **Bukatu**: 00:44:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak

Laburpena:
Arratsaldetan txistua eta banda aritzen ziren musika jotzen bederatziak arte. Bezperak eta arrosarioa izaten ziren musika baino lehenago. Bezperetako kanpaiak jotzeko gogo handia izaten zuten umeek, eta kanpandorrera igotzeko zain egoten ziren ate aurrean.

16. Bandan jotzen zuenekoa

- **Erref**: AND-058/023
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:44:56. **Bukatu**: 00:46:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
Bandan sartu zenean, 17 urte inguru izango zituen. Bandaren kontzertuak noiz izaten ziren aipatzen du. Bandako entseguak astean bitan izaten ziren. Juan Bautistak klarinetea jotzen zuen eta gainerako gehienek ere haizezko instrumentuak jotzen zituzten.

17. Elizako ohiturak betetzeko jakin beharrekoak

- **Erref**: AND-058/024
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:46:45. **Bukatu**: 00:49:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Garizuman ezin izaten zen musikarik jo; meza nagusia zen bitartean ere ezin izaten zen pilotan ibili; ostiraletan bijilia egin behar izaten zen; hausterre-egunean eta Ostiral Santuan barau eta bijilia egin behar izaten zen. Jendeak zuzen obeditzen zituen ohitura haiek eta bijilia egiten ez zutenek bulak erosteko aukera izaten zuten.

18. Aste Santuan sermolariak eta arropa dotoreak Andoainen

- **Erref**: AND-058/025
- **Iraupena**: 0:02:47. **Hasi**: 00:49:06. **Bukatu**: 00:51:53
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:
Andoainera sermolari onak etortzen ziren: Ostegun eta Ostiral Santuko prozesioan trajea janzten zuen jendeak; baziren batzuk ezkontzako trajea janzten zutenak, nahiz eta ezkondu zirenean baino gizenago egon. Emakumeek soineko berriak eramaten zituzten egun horretan. Emakumeak elizara orain baino tapatuago joaten ziren, eta buruko zapia janzten zuten.

19. Sepulturak elizaren barruan egiten zirenekoa

- **Erref**: AND-058/026
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:51:53. **Bukatu**: 00:53:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Lehen elizaren barruan izaten ziren sepulturak. Usurbilgo elizari buruzko kontuak.

20. Hiletak kategoriatan banatuta

- **Erref**: AND-058/027
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:53:00. **Bukatu**: 00:54:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:
Garai batean, hiru kategoriatako hiletak egoten ziren, eta bakoitzaren ezaugarriak aipatzen ditu. Defuntuari maitasuna eta errespetua erakusteko modua zen hileta.

21. Hiletatako ohiturak eta anekdotak

- **Erref**: AND-058/029
- **Iraupena**: 0:03:06. **Hasi**: 00:56:14. **Bukatu**: 00:59:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Baserrietatik defuntuaren hilkutxa elizara ekartzeko, herriko bideetatik ekarri behar izaten zuten bizkar gainean hartuta. Behin, elurra zenean, hilkutxa leran ekarri zutela aipatzen du. Gizon bat hil zenean, semearekin izandako anekdota kontatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-16

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com